

NOTAT

Arbejdstilsynets tilsyn med det kemiske arbejdsmiljø

8. januar 2019

J.nr. 20185200571

KUI
BLO

Indledning

Det er arbejdsgivers ansvar at sikre, at arbejde med farlige stoffer og materialer kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, og at unødigt påvirkning af de ansatte undgås. Arbejde med kræftfremkaldende stoffer er reguleret på det strengeste niveau i arbejdsmiljølovgivningen på kemiområdet, og der udløses således endnu strengere krav til beskyttelsesniveauet, når der er tale om stoffer og materialer, der er kræftfremkaldende. Dette gælder bl.a. i forhold til chrom 6.

Arbejdstilsynets tilsyn er som hovedregel risikobaseret. Det vil sige, at tilsynet er målrettet de virksomheder, hvor Arbejdstilsynet forventer, at der er de største problemer med arbejdsmiljøet. Ved risikobaseret tilsyn bliver hele virksomhedens arbejdsmiljø gennemgået med fokus på de væsentlige arbejdsmiljøproblemer, der er relevante for branchen.

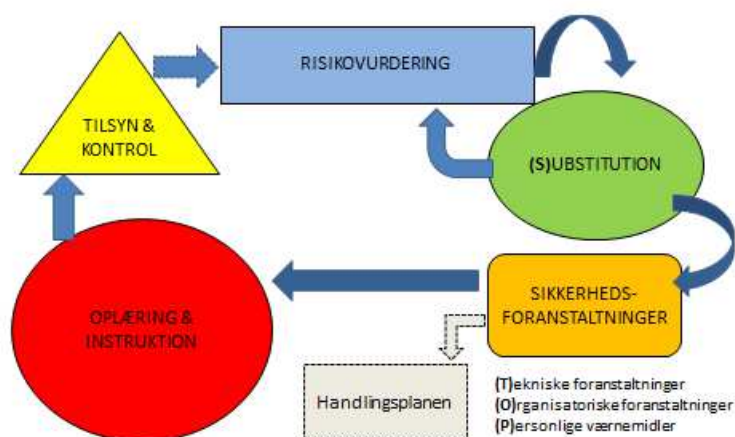
Arbejdstilsynets tilsyn med farlig kemi går på to ben: dels håndhævelse af formelle arbejdsmiljøregler, dels af materielle arbejdsmiljøregler.

I praksis foregår et tilsyn på det kemiske område normalt på den måde, at den tilsynsførende vurderer det materielle arbejdsmiljø og i forbindelse hermed spørger ind til de formelle krav, der følger af arbejdsmiljøreglerne. Det materielle arbejdsmiljø på kemiområdet er fx at kontrollere, om der er tilstrækkelig ventilation, om der bruges effektive værnemidler og om kemihåndteringen foregår sikkert.

Risikovurdering

Et væsentligt redskab for virksomhederne i forhold til farlig kemi er den kemiske APV, som virksomheder, hvor der er ansatte, der arbejder med eller kan blive udsat for farlige stoffer og materialer, skal lave og løbende forholde sig til, se figuren nedenfor.

Sikkerhed i arbejdet med kemi

Den kemiske APV er et sæt ekstra vurderingskriterier til den ”generelle APV”, som virksomheden skal forholde sig til, når der er farlig kemi på arbejdspladsen. De 7 vurderingselementer i den kemiske APV er:

1. stofferne og materialernes farlige egenskaber,
2. eksponeringsgraden, -typen og varigheden,
3. omstændighederne ved arbejdet med farlige stoffer og materialer, herunder mængden,
4. virkningen af de forebyggende foranstaltninger, der er truffet eller skal træffes,
5. hvor det er muligt, de konklusioner, der kan drages af foretagne arbejdsmedicinske undersøgelser,
6. grænseværdier fastsat af Arbejdstilsynet, og
7. leverandørplysninger om sikkerhed og sundhed.

I risikovurderingen skal også indgå substitutionsovervejelser, dvs. om der er stoffer og materialer eller arbejdsprocesser, der kan erstattes med mindre farlige. På tilsyn spørges der derfor typisk ind til virksomhedernes substitutionsovervejelser, og der kan gives påbud om substitution. Hvis virksomheden ikke er enig i, at der eksisterer et alternativ, kan der afgives et undersøgelsespåbud om substitution, som under visse betingelser kan kombineres med et rådgivningspåbud.

Som reglerne er i dag, tages der på tilsyn i forhold til den formelle del udgangspunkt i arbejdspladsbrugsanvisningerne for stoffer og materialer, som skal laves efter § 23 i bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer. Virksomhederne kan i dag henvise til, at de skriftlige arbejdspladsbrugsanvisninger udgør dokumentationen af virksomhedens kemiske APV (risikovurdering).

Udover arbejdspladsbrugsanvisningerne fokuseres der på tilsyn på de materielle problemer med kemi i alle brancher, hvor det er relevant. Der er i perioden 1. januar 2010 til 31. oktober 2018 givet ca. 20.000 reaktioner om kemisk arbejdsmiljø. Det kan f.eks. være påbud om ventilation, værnemidler, substitution og lignende.

Ventilation og værnemidler

I alle brancher på faste arbejdssteder, hvor der findes ansatte, der kan blive udsat for sundhedsskadelig påvirkning fra kemi, kan der efter bekendtgørelse om arbejdsstedets indretning § 35, stk. 1, stilles krav om effektiv procesventilation, og der gives påbud med frist (ca. 3-4 måneder), hvis der er manglende/utilstrækkelig ventilation.

Som midlertidige foranstaltninger afgives der strakspåbud om anvendelse af egne personlige værnemidler (såsom egnet åndedrætsværn), indtil der er etableret en permanent løsning i form af procesventilation med afkast til det fri.

Oplæring og instruktion

På kemiområdet er der særlige krav til oplæring og instruktion af medarbejderne i forhold til farlig kemi. I dag er instruktionen koblet op på arbejdspladsbrugsanvisningerne, som skal anvise de ansatte, hvordan de arbejder sikkert og beskytter sig. I dag håndhæves det med påbud om manglende arbejdspladsbrugsanvisninger.

I forhold til håndhævelsen af instruktionskravet er der også i dag mulighed for, at Arbejdstilsynet kan ledsage et materielt påbud med et påbud om manglende instruktion efter bekendtgørelsen om arbejdets udførelse, såfremt det vurderes, at de pågældende ansatte ikke har modtaget tilstrækkelig instruktion.

Arbejdsgiveren skal løbende føre tilsyn med, at instruktionen er så effektiv, at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt, jf. figuren ovenfor.